

Okoncan sudski proces protiv Brdjanina

Author: [Karen Meirik](#)

Na osnovu istih dokaza, tuzilastvo i obrana izveli su sasvim suprotne zakljucke

Poslije cetiri godine, sudjenje Radoslavu Brdjaninu – jednom od najvisih duznosnika bosanskih Srba za prijedorsku oblast, u kojoj su se tokom rata nalazili zloglasni zatvorski logori – okoncano je proteklog tjedna.

Brdjanin se nalazio na celu Kriznog staba za Autonomnu Regiju Krajina (ARK) u vrijeme kada je na tom podrucju vodjena nemilosrdna kampanja etnickog ciscenja i kada su osnovani logori Keraterm, Omarska i Manjaca. On je u siječnju/januaru 2000. optuzen za genocid, zlocine protiv covjecnosti i krsenje zakona i obicaja ratovanja.

Tuziteljica Dzoana Korner (Joanna Korner) opisala je optuzenog kao jednog od najistaknutijih propagandista u rukovodstvu bosanskih Srba. Po njenim rijecima, upravo je njegova izjava da ne bi trebalo dozvoliti da u Banja Luci zivi vise od dva posto nesrpskog stanovnistva utrla put genocidnoj kampanji koja je uslijedila.

Medjutim, i Brdjaninovi su se branioci – Dzon Ekerman (John Ackerman) i Dejvid Kaningem (David Cunningham) – cesto pozivali upravo na tu izjavu, ali sa sasvim drugim ciljem: za njih je Brdjanin bio tek nemocni politicar koji se zatekao u pogresno vrijeme na pogresnom mjestu. Pored toga, Ekerman je tvrdio da je njegov klijent u stvari spasio grupu od cak 1.860 Muslimana iz svog rodnog sela Celinca.

Na sudjenju je optuzeni uporno tvrdio kako nije bio upoznat sa zlocinima koji su pocinjeni u prijedorskim logorima – iako svjedoci i televizijski snimci potvrđuju da je taj politicar, recimo, posjecivao Omarsku.

Jedan televizijski snimak koji je emitiran kao dokaz prikazuje Brdjanina nakon te posjete. Na toj snimci on izgovara i sljedjece rijeci: “Ono sto smo vidjeli u Prijedoru, to je dobro uradjen posao. I steta je da ljudi iz Banjaluke to jos uvijek nisu vidjeli.” Posle pohvale upucene prijedorskim vlastima, Brdjanin je dodao: “Svi Turci ce se tresti od straha . . . ukoliko se ne budu povinivali zakonima nase srpske drzave!”

Citirajuci ovakve izjave, tuzilastvo je pokusalo potkrijepiti svoju tezu da je Brdjanin zapravo odigrao glavnu ulogu u propagandnoj kampanji koja je u Bosanskoj Krajini okoncana genocidom.

Na drugoj strani, Ekerman se usprotivio takvom koriscenju Brdjaninovih govora i izjava. “U optuznici o tome nema ni spomena” rekao je branilac. “A citava njihova zavrсна rijec odnosila se gotovo iskljucivo na to.”

Dodao je i da je optuzba lako mogla dopuniti optuznicu spomenutim izjavama, posto je optuznica ionako tokom samog procesa u cak sest navrata mijenjana. Prema njegovim rijecima, upravo je to primjer “necuvenog nemara”.

Kornerova se ostro suprotstavila takvoj ocjeni. “Ova optuznica u Tribunalu vazi za najpotkrepljeniju”, uzvratila je ona Ekermanu u svom završnom obracanju, skrecuci mu paznju i da se u tom dokumentu, u nekoliko pasusa, ipak spominje i “propaganda”.

Osim velikog broja Brdjaninovih “vatrenih” govora i intervjuja, sudu u stvari i nije bilo predoceno previse

opipljivih dokaza na osnovu kojih bi mogla biti uspostavljena neposredna veza izmedju optuzenika i etnickog ciscenja koje se u Krajini odigralo 1992.

Stoga je Kornerova u svom obracanju sudcima ukazivala na znacaj posrednih dokaza, posto se tek zahvaljujuci njima nazire stvarni kontekst navodnih zlocina.

“Cesto se kaze da je upravo posredni dokaz najbolji moguci dokaz”, konstatirala je ona.

Predsjedavajući sudac Karmel Agijus (Carmel Agius) s se time suglasio i dodao: “I ja sam se pozivao na taj stav u nekoliko ranijih presuda.”

Stravicna svjedočenja osoba koje su prezivale masovna ubijanja bila su jedan od nacina na koji je Kornerova pokušala pokazati da se u Krajini ipak dogodilo etnicko ciscenje. S obzirom da je veliki broj saslušanja bio zatvoren za javnost, suci su, po svemu sudeći, čuli mnogo takvih iskaza.

Obrana pak nije poricala da su se masovna ubijanja i ostali uzasi dogadjali u prijedorskim logorima. Uostalom, i Brdjanin je navodno izjavio sljedeće: “Ako su Hitler, Staljin i Cercil imali radne logore, mozemo ih i mi imati. I ovo je, na kraju krajeva, rat.”

Kornerova je, s druge strane, tvrdila da je regionalni krizni stab za ARK – koji je osnovan u svibnju maju 1992. – doista bio odgovorno politicko tijelo, koje je imalo stvarnu vlast nad opcinским kriznim stabovima.

Tuziteljica je članove rukovodstava opcinских kriznih stabova opisala kao “krupne ribe u malom jezeru”, koje su se nerado odricale svog komadica vlasti. Stoga, po rijecima Kornerove, upravo cinjenica da ta rukovodstva nisu bila autonomna dokazuje da je Brdjaninov krizni stab imao istinsku moc.

Obrana je pak pokušala dokazati da opstinski rukovodioci ipak nisu previše ozbiljno shvatali Krizni stab ARK-a. “Dokazi pokazuju da je tek nesto manje od 12 posto odluka donesenih na nivou ARK-a bilo sprovedeno u praksi”, rekao je Kaningem, pozivajući se na podatke vjestaka optuzbe, svjedoka Patrika Trenora (Patrick Treanor).

Završne rijeci optuzbe i obrane pokazuju da su se obje strane u sustini usredotocile na isti dokazni materijal, te da ih je tek razlicito tumačenje tog materijala dovelo do dijametralno suprotnih zakljucaka o Brdjaninu. Po misljenju optuzbe, radi se o politicaru koji u nastojanju da ostvari svoje ciljeve ne preza ni od cega; po obrani, u pitanju je izmanipulirana osoba, koja je željela, ali nije mogla pomoci nesrpskom stanovnistvu.

Jedan prislušivani telefonski razgovor – izmedju politickog lidera bosanskih Srba, Radovana Karadzica, i Brdjanina – mozda najbolje ilustrira nacin na koji su tuzilastvo i obrana pristupili istoj dokaznoj gradji.

Karadzic u jednom trenutku kritizira Brdjanina sto mu dosadjuje i kaze mu: “Zivkas me zbog svake sitnice.” Brdjanin obecava da to vise neće ciniti. A Karadzic ga onda nastavlja uvjeravati sljedećim rijecima: “Imas svu vlast u Krajini. Zasto ne koristis tu moc!”

Dok optuzba ovaj razgovor tretira kao dokaz da je Brdjanin imao vlast, Kaningem je ustvrdio da upravo taj razgovor pokazuje da je njegov klijent bio “omalovazavan”, te da “nije bio shvacan ozbiljno”.

Raskorak između dvaju interpretacija nastavio se i kad su obje strane govorile kako se Brdjanin odnosio prema nesrpskom stanovništvu u regiji.

Dok je optuzba tvrdila da je okrivljeni zapravo rukovodio kampanjom etničkog čišćenja, obrana ga je opisala kao spasioca koji nije pristajao na etničke podjele.

“Naprotiv”, replicirao je Ekerman tužiteljici. “Čini se da je samo on [Brdjanin] bio u stanju spriječiti ekstremističke ispade u Celincu i Banja Luci. Tamo gdje nije mogao utjecati na zbivanja [u Kotor Varosi, ili u Prijedoru], situacija je bila užasna.”

Obje strane pozivale su se i na iskaz svjedoka obrane Mehmeda Talica. On je 16. siječnja/januara 2004. potvrdio da mu je Brdjanin pomogao da spasi svoju kćerku, koja je 1992. – tokom najvećeg muslimanskog praznika Bajrama – ostala sama u Kotor Varosi.

“Muslimani i Hrvati su već bili pobjegli [iz Kotor Varosi]”, rekao je Talic na sudu. “S muslimanske strane se pucalo . . . Nitko nije mogao ni ući, niti izći. Telefonske su veze bile u prekidu, i bio sam veoma zabrinut . . . Stoga sam otisao do gospodina Brdjanina, koji mi je pomogao.”

Brdjanin mu je navodno osigurao vozilo i vozača, kao i dokumente koji su mu omogućili prolazak kroz srpske kontrolne punktove.

U svojoj završnoj riječi, Kornerova se na Talicevo svjedočenje pozivala kao na dokaz Brdjaninove moći – što po njenom mišljenju dokazuje da je on odigrao ključnu ulogu i u genocidu koji je potom uslijedio.

Međutim, Ekerman je isti dokaz protumacio kao potvrdu teze da Brdjanin nije mogao spriječiti ono što se desavalo. On je ukazao na okolnost da je Talicevu propusnicu potpisao opunomoćenik vlade, Mile Maksimović, pošto Brdjanin nije bio ovlašten čak ni za izdavanje takvih dokumenata.

Nakon završnih riječi obje strane, sudac Agijus je i optuzbi i obrani poručio da će gotovo 25.000 stranica zapisnika – “svjedočenja, podnesenih dokumenata, diskusija, nasih biljeski” – biti u cjelosti pažljivo proučeno.

Očekuje se da će presuda biti donesena do kraja kolovoza/avgusta.

Karen Meirik izvještava za IWPR iz Haga.

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/okoncan-sudski-proces-protiv-brdjanina>